

УДК 37.07- 005.33: 373.5.091.26 (045)
DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi54.480>

Бабко Т. М.,
orcid.org/0000-0003-1066-7290

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Статтю присвячено розв'язанню проблеми пошуку найефективніших шляхів реалізації нових підходів до оцінювання навчальних досягнень учнів.

Відповідно до сучасних державних вимог та Концепції нової української школи виокремлено методологічні принципи визначення результатів освітньої діяльності здобувачів освіти, на які має бути зорієнтована внутрішньошкільна система оцінювання.

Представлено результати опитування педагогів пілотних закладів освіти Запорізької області, що дозволило виявити аспекти для корегування й удосконалення в системі оцінювальної діяльності.

Уточнено сутність поняття «раціоналізація» як одного з напрямків оптимізації освітнього процесу в новій українській школі. Названо базові принципи та визначено показники результативності застосування практик раціоналізації щодо оцінювальної діяльності навчальних досягнень учнів.

Докладно описано практики раціоналізації системи оцінювальної діяльності, які можуть використовуватися представниками управлінських команд у їхніх закладах освіти. Це зокрема розроблення управлінською командою річного плану оцінювальної діяльності; зміна підходів до підсумкового семестрового оцінювання наскрізних умінь; запровадження автоматизації процесу критерійного оцінювання навчальних досягнень учнів під час дистанційного та змішаного навчання; умови заощадження ресурсів (час, фізична сила, енергія) під час ведення вчителем щоденника спостережень.

Зміст статті доводить, що цілеспрямована управлінська діяльність із забезпечення раціоналізації системи оцінювальної діяльності в новій українській школі сприятиме підвищенню якості всіх освітніх ланок, дозволить оптимізувати роботу педагогічного колективу в цьому напрямку, систематизує процес забезпечення права кожного учня на справедливе, неупереджене, об'єктивне й добросовісне оцінювання його навчальних досягнень.

Ключові слова: оптимізації освітнього процесу, раціоналізація оцінювальної діяльності; управлінська діяльність, нова українська школа.

Постановка проблеми. Реалії (карантинні обмеження, військова агресія), в яких українське суспільство перебуває впродовж останніх років, досить суттєво впливають на розвиток усіх соціокультурних галузей і освіти зокрема. Багато чинників і викликів, які з'являються в цих нестабільних умовах, вимагають від усіх освітніх інституцій мобілізації наявних ресурсів та оптимального їх використання. Пристосування до нових реалій, настанова на «виживання» та орієнтація на розвиток у надскладних обставинах активізують процеси оптимізації освітньої системи. Можемо виділити низку напрямків державної освітньої політики, що реалізуються сьогодні: активне запровадження дистанційного та змішаного навчання; пошук конструктивних шляхів організації освітнього процесу для внутрішньо переміщених та евакуйованих за кордон дітей, цифровізація освіти та вдосконалення системи оцінювальної діяльності навчальних досягнень здобувачів освіти.

Іншими словами, гостро актуальним на сьогодні є процес пошуку найефективніших шляхів стабілізації освітньої системи, вибору найкращих із можливих варіантів її розвитку.

Розбудова нової української школи, яка вже другий рік запроваджується в базовій загальній середній освіті, теж зумовлює суттєві зміни організації освітнього процесу, оновлення педагогічних технологій проведення навчальних занять і системи оцінювальної діяльності.

Реалізація нових підходів до оцінювання навчальних досягнень учнів у нестабільних умовах, запровадження формувального оцінювання зумовлюють зміни організаційних умов, збільшення витрат часу й методичних зусиль учителів. Саме тому актуалізується проблема визначення провідних управлінських завдань щодо раціональнішого та ощадливішого використання наявних матеріальних і людських ресурсів у процесі реалізації цього напрямку.

Аналіз досліджень. Методологічні засади оптимізації освітнього процесу в науковому просторі досліджуються з 80-х років 20 століття. Це науково-методичні праці, спрямовані на вивчення теорії та методики оптимізації освітнього процесу (Ю. Бабанський, А. Алексюк, В. Бондар, Т. Дмитренко, О. Киричук, В. Кожевников, З. Ковальчук, Н. Ничкало, В. Паламарчук та ін.), дослідження оптимізації викладання дисциплін і підготовки вчителів у вищих навчальних закладах та післядипломній освіті (А. Зубко, О. Леонова, О. Тимошенко); розгляд можливостей оптимізації освітнього процесу під час дистанційного навчання (А. Цісак, А. Замкова).

У роботах О. Овчарук, О. Онопрієнко, К. Пономарьової, Н. Пархоменко, Ю. Найди, Р. Шияна активно розглядаються теоретичні положення та технології реалізації системи оцінювальної діяльності на засадах компетентнісного підходу. У сучасній педагогічній розвідках Н. Богданець-Білоskalенко, Л. Кабан, Т. Ключевої, О. Локшиної, О. Фідкевич, О. Щербак визначено методологічні й практичні засади процесу запровадження формувального оцінювання.

Разом із тим шляхи оптимізації та раціоналізації управлінської діяльності щодо розбудови оновленої системи оцінювальної діяльності в новій українській школі предметно не вивчалися.

Мета статті полягає в уточненні теоретичного поняття «раціоналізація» як одного з напрямків оптимізації освітнього процесу в НУШ та розкритті практик раціоналізації системи оцінювальної діяльності, які можуть використовувати представники управлінських команд у своїх закладах освіти.

Виклад основного матеріалу. Згідно з Концепцією нової української школи та сучасними державними вимогами, визначеними в базових нормативних документах [4–6], внутрішньошкільна система оцінювальної діяльності має бути зорієнтована на створення оптимальних умов для визначення результатів освітньої діяльності всіх учнів і педагогів та вибудовуватись з урахуванням низки методологічних принципів сучасної педагогіки:

1. Вимоги до оцінювання результатів визначаються з позицій компетентнісного підходу до навчання й визначені в тексті Державного стандарту базової середньої освіти.

2. Відповідно до принципу академічної автономії педагогічний колектив має право на унормування колективного рішення щодо особливостей оцінювальної діяльності у своєму закладі освіти.

3. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти має бути відкритою, прозорою і зрозумілою.

4. Кожен учень та учениця має право на справедливе та об'єктивне оцінювання усіх, навіть найменших, навчальних здобутків.

5. Система оцінювання має бути спрямована на формування у здобувачів освіти відповідальності за результати свого навчання та розвитку здатності до само оцінювання.

На початку 2023 року ми провели опитування педагогів пілотних закладів освіти Запорізької області. Було з'ясовано низку проблемних аспектів, які потребують розв'язання, корегування й удосконалення в системі оцінювальної діяльності. До них можна віднести такі:

- уточнити механізми переведення вербальної системи підсумкового семестрового оцінювання в бальну (58,3 %);
- уточнити механізми підрахунку загальної оцінки результатів навчання по галузям (45,8 %);
- уточнити механізми колективного підходу до оцінювання наскрізних умінь (41,7 %);
- уточнити рівневі характеристики результатів навчання за галузями (41,7 %);
- запровадити рівну шкалу для оцінювання наскрізних умінь (20,8 %);
- змінити підходи до оцінювання наскрізних умінь, запровадивши рівневу (описову) їх характеристику (12,5 %).

Запропоновані питання безумовно потребують системних рішень на державному рівні, однак в умовах нормативно визнаної автономії існують можливості їх розв'язання й у межах внутрішньошкільного освітнього простору.

Шукаючи способи методичної підтримки управлінців та педагогів щодо розв'язання зазначених вище проблемних питань, ми звернули увагу на поняття «раціоналізація», яке можна розглядати як один із напрямків оптимізації освітнього процесу. У довідниковій літературі «раціоналізація» трактується як «організація будь-якої діяльності більш доцільні способи, ніж існуючі, поліпшення, вдосконалення чогось» [9]; «організація діяльності в якій-небудь галузі народного господарства найдоцільнішими, найраціональнішими способами; вдосконалення» [10, с. 459]. У сучасній науковій та методичній літературі «раціоналізацію освітньої діяльності» розуміють як елемент організаційної та соціальної ефективності управлінської діяльності [1], а також як «процес пошуку оптимальних шляхів та методів організації та проведення навчального процесу з метою досягнення максимального результату при мінімальних витратах ресурсів» [8].

До показників результативності застосування практик раціоналізації щодо оцінювальної діяльності можна віднести:

- оптимізацію освітнього процесу та підвищення ефективності використання часу на уроці або під час підготовки до нього;
- скорочення витрат часу та зниження трудомісткості під час оброблення результатів самооцінювання та надання вчителем зворотного зв'язку;
- більш об'єктивний підхід до визначення рівня прояву наскрізних умінь і предметних компетентностей;
- автоматизацію оброблення результатів навчальних здобутків учнів;
- усвідомленість педагогічними працівниками взаємозумовленості ресурсних витрат на оцінювальну діяльність із підвищенням якості навчальних досягнень учнів.

При цьому варто наголосити на трьох принципах раціоналізації, дотримання яких має бути обов'язковим під час організації оцінювальної діяльності:

1. Принцип *комплексності* передбачає реалізацію всіх етапів оцінювальної діяльності й урахування взаємозалежності різних видів оцінювання (формуального, поточного, тематичного, підсумкового).

2. Принцип *системності* наголошує на важливості взаємного узгодження результатів самооцінювання, взаємооцінювання та зовнішньої оцінювальної діяльності вчителя; урахування суперечностей і системного підходу до подальшого корегування освітнього процесу.

3. Принцип *стабільності* означає постійність і сталість проведення практик раціоналізації під час здійснення оцінювальних процедур.

Зупинимось більш докладно на описі практик раціоналізації системи оцінювальної діяльності, які можуть використовувати представники управлінських команд у власних закладах освіти.

По-перше, вважаємо, що досить важливе значення для оптимізації та раціоналізації досліджуваного процесу має *розроблення* управлінською командою *річного плану оцінювальної діяльності*.

Розроблення циклограми запровадження оцінювальних заходів (зразок у табл. 1) сприятиме усвідомленню усіма суб'єктами освітнього процесу єдиних для всіх освітніх рівнів та шкільних паралелей термінів і процедури їх проведення.

Аналіз досвіду проектування річного плану оцінювання у фінських школах [7] може допомогти керівникам усвідомити практичне значення, специфіку взаємодії усіх суб'єктів освітнього процесу, зразки оформлення листів цілепокладання та листів самооцінювання для учнів та їх батьків; оформлення результатів та рекомендацій вчителів тощо.

Таблиця 1

Орієнтовна циклограма оцінювальних заходів

№ з/п	Оцінювальні заходи	Орієнтовні терміни проведення	
		I семестр	II семестр
1	Оформлення здобувачами освіти листів цілепокладання	вересень	січень
2	Проведення проміжного оцінювання (за потребою)	останній тиждень жовтня	останній тиждень березня
3	Заповнення учнями листів самооцінювання	листопад	квітень
4	Виставлення вчителями семестрових оцінок	третій тиждень грудня	перший тиждень червня
5	Корегування навчальних результатів	третій тиждень грудня	перший тиждень червня
6	Проведення спільних підсумкових консультацій вчителя з учнями та батьками; обговорення результатів і рекомендацій вчителів	грудень-січень	червень

Під час проведеного опитування педагогами Запорізької області було визначено елементи річного плану, які сприятимуть більш усвідомленому підходу учнів до навчання:

- проведення проміжного оцінювання (54,2 %);
- проведення спільних підсумкових консультацій учителя з учнями та батьками з метою обговорення результатів та рекомендацій вчителів (45,8 %);
- визначення індивідуальної траєкторії корегування навчальних результатів (41,7 %);
- заповнення учнями листів рефлексивного самооцінювання (33,3 %);
- оформлення учнями та батьками листів цілепокладання (25 %);
- складання індивідуальної траєкторії навчання учнем у співпраці з вчителем (25 %);

По-друге, представимо *практики раціоналізації*, які можна використати під час підсумкового семестрового *оцінювання наскрізних умінь*.

Під час опитування педагогів пілотних закладів освіти Запорізької області було з'ясовано, що понад 62,5% вчителів вважають, що процес оцінювання наскрізних умінь учнів має здійснюватися колективно з урахуванням думки кожного вчителя, який працює з класом.

Тому вважаємо, що представниками управлінських команд варто ініціювати та організувати таку колективну форму оцінювання, яка передбачатиме врахування думки кожного вчителя, який працює в окремо взятому класі, щодо ступеня сформованості, визначених у державних документах наскрізних умінь [6] не лише за показниками «сформовано / не сформовано», а із застосування рівневого (відсоткового або градаційно-вербального) підходу (зразок представлено у табл. 2).

Таблиця 2

Орієнтовна рівнева шкала оцінювання наскрізних умінь

Відсоткове оцінювання (%)	Вербальна характеристика
90 – 100	Сформовано на високому рівні
75-89	Стійко сформовано
65-74	Майже сформовано
55-64	В стадії сталого формування
35-54	Сформовано на середньому рівні
25-34	Сформовано на початковому рівні
15 - 24	Починає формуватися
0-14	Не сформовано

Саме такий підхід сприятиме більш виваженому оцінюванню індивідуального поступу та виявленню індивідуального прогресу, позитивної динаміки кожної дитини.

Для ухвалення зваженого колективного рішення, що враховуватиме думку кожного вчителя щодо визначення рівня сформованості усіх наскрізних умінь у окремо взятого учня класу, можна використовувати існуючі й легкодоступні інструменти (наприклад, Google-таблицю з доступом до спільного редагування).

Наголосимо, що подібна система оцінювання наскрізних умінь може бути запроваджена в закладі освіти за умови її внутрішньолокального унормування, що передбачає обговорення та схвалення на засіданні педагогічної ради, а потім письмову фіксацію та оприлюднення в тексті освітньої програми закладу освіти.

По-третє, хочемо звернути увагу на важливості *організації умов для колективного пошуку методичних шляхів зменшення методичних і ресурсних витрат педагогів* у процесі реалізації оцінювальної діяльності. Під час проведеного опитування було виявлено низку педагогічних дій, що потребують особливої методичної уваги:

- написання вчительських коментарів зворотного зв'язку після перевірки дистанційних робіт учнів (87,5 % опитаних);
- розроблення інструментів для формувального оцінювання (45,8 % опитаних);
- налаштування критерійного оцінювання дистанційних робіт учнів (29,2 % опитаних);
- розроблення інструментів підсумкового оцінювання (25% опитаних);
- формулювання критеріїв оцінювання з певної навчальної теми/розділу (20,8 % опитаних).

Одним із механізмів зменшення методичних і ресурсних витрат педагогів у під час реалізації оцінювальної діяльності при дистанційному навчанні може бути *практика застосування* вчителями можливостей *автоматизації процесу критерійного оцінювання* навчальних досягнень учнів.

Цей спосіб раціоналізації є можливим у різних платформах і сервісах дистанційного навчання. Наприклад, у Google Classroom є можливим створення та налаштування власної різнорівневої системи оцінювальної діяльності, яка передбачатиме автоматизацію розроблених чи адаптованих вчителем критеріїв оцінювання різних дистанційних тем чи окремих завдань; а також легке перенесення й корегування їх до інших тематичних розділів. Цей напрямок раціоналізації включає також і *можливості створення баз різних шаблонів, типових зворотних коментарів вчителя* для всього класу чи окремого учня [2]. У цьому аспекті досить педагогічно значущими є можливості не лише налаштування, а й автоматизації процесу коментування результатів учнів під час дистанційного навчання, що, безумовно, заощаджує час.

Звернімо увагу, що автоматизація процесу коментування результатів учнів у процесі дистанційного навчання в сервісі «Google Клас» надає досить широкі методичні можливості, зокрема додавання коментарів до будь-яких типів файлів, надісланих учнями; збереження типових, повторюваних коментарів у банку даних і автоматичне їх використання через функцію вибору; налаштування зони персонального коментування тощо [3].

Уважаємо, що це досить перспективний напрямок удосконалення методичних умінь вчителів, адже результати опитування педагогів пілотних закладів освіти Запорізької області показали, що лише 25 % вчителів систематично використовують можливості налаштування критерійного оцінювання результатів виконання учнями дистанційних завдань; 37,5 % опитаних користуються цими можливостями не регулярно, а 20,8 % взагалі не знають, як можна автоматизувати цей процес.

По-четверте, хочемо звернути увагу на можливості *застосування раціоналізації під час ведення вчителем щоденника спостережень*, розуміючи, що це важлива, методично значуща педагогічна діяльність, але занадто трудомістка й вимагає значних педагогічних зусиль.

Уважаємо, що більш ефективному веденню щоденника спостережень сприятиме добре продумана узагальнювально-підготовча робота на етапі розроблення вчителем власної навчальної програми, яка здійснюється на основі обраної модельної програми. Досить важливим методичним завданням на цьому етапі є ретельне продумування змісту та формату календарного планування.

Саме під час роботи з цими традиційно відомими вчителям організаційними документами відбувається добір, прогнозування та умовне шифрування /кодування/ актуальних наскрізних умінь і провідних очікуваних результатів до кожної теми.

Така аналітична робота вчителя чи методичної команди з певної освітньої галузі потім може стати змістовою основою для проведення педагогічного спостереження та швидкої фіксації результативності оцінювальної діяльності досягнень кожного учня під час вивчення всіх запланованих тем.

Висновки. Узагальнюючи вищезазначене, варто наголосити, що побудова раціоналізованої, системної та прозорої системи оцінювальної діяльності в кожному закладі освіти безумовно сприятиме підвищенню якості всіх освітніх ланок; забезпеченню раціонального використання матеріальних і людських ресурсів; забезпеченню права кожного здобувача на справедливе, неупереджене, об'єктивне й добросовісне оцінювання результатів його навчання та реалізацію подальшого навчального поступу. Цілеспрямована управлінська діяльність щодо забезпечення раціоналізації системи оцінювальної діяльності в новій українській школі допоможе оптимізувати й систематизувати роботу педагогічного колективу в цьому напрямку освіти; забезпечить більш об'єктивний підхід до визначення рівня наскрізних умінь і предметних компетентностей; дозволить автоматизувати оброблення результатів навчальних здобутків учнів, скоротити час і знизити трудомісткість роботи вчителів під час оброблення результатів самооцінювання та надання зворотного зв'язку учням та їх батькам. При цьому досить важливим є усвідомлення представниками управлінських команд і педагогічними працівниками взаємозумовленості ресурсних витрат на оцінювальну діяльність і підвищення якості навчальних досягнень учнів.

Досить актуальними завданнями для закладів післядипломної освіти під час курсової та міжкурсової підготовки вчителів є створення умов для ознайомлення з практичними напрацюваннями та досвідом колег щодо використання практик раціоналізації оцінювальної діяльності; здійснення методичного супроводу, інтерв'язійних зустрічей, консультацій з цього методичного напрямку; проведення вузькотематичних тренінгів чи майстер-класів із відпрацювання технологічних аспектів оптимізації педагогічних зусиль. Це і складає перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Бесєдін М. О., Нагаєв В. М. Основи менеджменту: підручник. К., 2005. 380 с.
2. Відеозапис вебінару «GDTfE для автоматизації оцінювання та формування підсумкових документів і звітів». *YouTube-канал Антоніни Букач*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=n6BJE_-NBGk
3. Відеозапис «Процедура оцінювання (Google Classroom від О. Стечкєвич)». *YouTube-канал Олега Стечкєвича*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Rr4gqIB69ag>
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
5. Наказ МОН України «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти» від 01 квітня 2022 року № 289. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/
6. Наказ МОН України «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1–4 класів закладів загальної середньої освіти» від 13.07.2021 № 813. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0813729-21#Text>
7. Степанова-Камиш А. Формувальне оцінювання: приклади форм, які заповнюють фінські вчителі, діти та їхні батьки. *НУШ. ГО. Смарт-освіта*. URL: <https://nus.org.ua/articles/formuvalnogo-otsinyuvannya-pryklady-form-yaki-zapovnyuyut-uchyteli-dity-ta-yihni-batky/>
8. Сисак А. Рационалізація організації управлінської праці в державній установі. Тернопіль, 2019. URL: http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37735/1/Sysak_PUA_41.pdf
9. Лук'янюк В. Словник іншомовних слів, 2001. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/m/s2.pl?Article=15526&action=show>
10. Словник української мови [Академічний тлумачний словник в 11 томах] / ред. тому: В. О. Винник [та ін.]. Київ, 1977. Том 8. 927 с.

References:

1. Besiedin, M. O., & Nahaiev, V. M. (2005). *Osnovy menedzhmentu* [Fundamentals of management]. Kyiv [in Ukrainian].
2. Videozapys vebinaru «GDTfE dlia avtomatyzatsii otsiniuvannia ta formuvannia pidsumkovykh dokumentiv i zvitiv» [Video recording of the webinar "GDTfE for automation of evaluation and formation of final documents and reports"]. *Antonina Bukach's YouTube channel*. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=n6BJE_-NBGk [in Ukrainian].
3. Videozapys «Protsedura otsiniuvannia (Google Classroom vid O.Stechkevych)» [Video recording "Assessment procedure (Google Classroom by O. Stechkevych)"]. *Oleh Stechkevych's YouTube channel*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=Rr4gqIB69ag> [in Ukrainian].
4. On Comprehensive General Secondary Education, Law of Ukraine dated January 16, 2020, No. 463-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> [in Ukrainian].
5. On the approval of methodological recommendations regarding the assessment of students' educational achievements of grades 5-6 who are receiving education in accordance with the new State standard of basic secondary education, the Order of the Ministry of Education, Culture and Sports of Ukraine dated April 1, 2022, No. 289. Retrieved from https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/ [in Ukrainian].
6. On the approval of methodological recommendations for evaluating the learning outcomes of students of grades 1-4 of general secondary education institutions, the Order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine dated July 13, 2021, No. 813. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0813729-21#Text> [in Ukrainian].
7. Stepanova-Kamysh, A. (2021, December 12). Formuvalne otsiniuvannia: pryklady form, yaki zapovniuiut finski vchyteli, dity ta yikhni batky [Formative assessment: examples of forms completed by Finnish teachers, children and their parents]. *New Ukrainian School*. Retrieved from <https://nus.org.ua/articles/formuvalnogo-otsinyuvannya-pryklady-form-yaki-zapovnyuyut-uchyteli-dity-ta-yihni-batky/> [in Ukrainian].
8. Sysak, A. (2019). *Ratsionalizatsiia orhanizatsii upravlinskoi pratsi v derzhavnii ustanovi* [Rationalization of the organization of managerial work in a state institution]. Ternopil. Retrieved from http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37735/1/Sysak_PUA_41.pdf [in Ukrainian].

9. Lukianiuk, V. (2001). Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words]. Retrieved from <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/m/s2.pl?Article=15526&action=show> [in Ukrainian].
10. Vynnyk, V. O. (Ed.). (1977). Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. Kyiv [in Ukrainian].

Babko T. M.,
orcid.org/0000-0003-1066-7290

MANAGEMENT ACTIVITIES TO ENSURE THE RATIONALIZATION OF THE ASSESSMENT SYSTEM AT THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

The article is devoted to solving the problem of finding the most effective ways to implement new approaches to assessing students' educational achievements.

In accordance with modern state requirements and the Concept of the new Ukrainian school, methodological principles for determining student learning outcomes, which the internal school assessment system should be focused on, have been highlighted.

The results of a survey of teachers from pilot educational institutions in the Zaporizhzhia region have been presented, which made it possible to identify aspects for adjustment and improvement in the school assessment system.

The essence of the concept of "rationalization" as one of the directions for optimizing the educational process in the New Ukrainian School has been clarified. The basic principles of rationalization in organizing assessment have been named. Indicators of the effectiveness of applying rationalization practices in relation to assessing students' educational achievements have been determined.

The practices of rationalizing the assessment system, which can be used by representatives of management teams in their own educational institutions, have been described in detail. This, in particular, is the development by the management team of an annual assessment plan; changing approaches to the final semester assessment of soft skills; introduction of automation of the process of criterion-based assessment of students' educational achievements during distance and blended learning; conditions for preserving resources (time, physical strength, energy) when a teacher keeps a diary of observations.

The content of the article proves that targeted management activities to ensure the rationalization of the system of assessment activities in the New Ukrainian School will help improve the quality of all educational levels; will allow optimizing the work of the teaching staff in this direction; systematizes the process of realizing the right of every student to a fair, impartial, objective and virtuous assessment of his educational achievements.

Key words: optimization of the educational process, rationalization of assessment activities; management activities, new Ukrainian school.

*Дата надходження статті: 15.09.2023 р.
 Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Варецька О.В.*